

Historie a současnost vzdělávání dětí do tří let v ČR
Specifika práce učitele s dětmi raného věku
Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Historie a současnost vzdělávání dětí do tří let v ČR

Vzdělávání dětí mladší 3 let v České republice

- V roce **1960** jesle přijaty jako další předškolní vzdělávání
- V roce **1963** Osnovy výchovné práce pro jesle a mateřské školy
- V roce **1967** Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách
- Po roce **1989** výrazný pokles počtu jeslí

Zařízení pro děti mladší 3 let u nás:

- Soukromá mateřská škola, firemní mateřská škola, hlídací mateřská centra, mikroškolky, mikrojesle, lesní školky, dětské skupiny, spolky, soukromé chůvy, mateřské školy
- Docházka dětí mladších 2 let do zařízení je omezena na **92 hodin** za měsíc

Historie a současnost vzdělávání dětí do tří let v ČR

Vzdělávání dětí mladší 3 let v České republice

Důvody

- Harmonizace rodinného života a práce = stejné příležitosti pro ženy a muže, možnost kariérního růstu, potřeba seberealizace nebo zajištění rodiny, zvýšení zaměstnanosti mladých matek

Z toho plynoucí předpoklady:

- Rovnost žen a mužů z hlediska zaměstnatelnosti
- Nižší věk matek prvorodiček
- Vyšší porodnost
- Větší ekonomický růst
- Vyšší sociální statut
- Lepší konkurenceschopnost společnosti

Historie a současnost vzdělávání dětí do tří let v ČR

Pedagogika raného věku v institucích denní péče v ČR (TAČR 2019-2021)

Východisko:

- Nejde o věc názoru, zda je to správně nebo ne, ale o pedagogickou realitu
- Ve státních mateřských školách se nachází kolem 60 tis. dětí, další desetitisíce jsou v nestátních zařízeních

Cíle:

- Vrátit dítě do tří let do pedagogického výzkumu a diskurzu
- Zmapovat zkušenosti klíčových aktérů v různých typech zařízení denní péče pro děti do 3 let
- Analyzovat současné diskuze o rané péči a výchově v širších sociologických, pedagogických a historických souvislostech
- Kriticky přezkoumat zaužívané představy objevující se v těchto diskusích

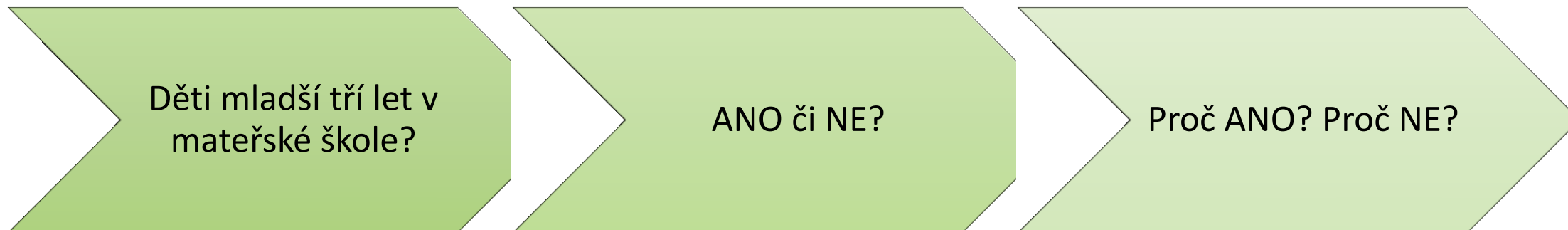
Shrnutí:

- Pedagogická práce nezačíná ve třech letech dítěte
- Pedagogický personál pracující s dětmi do tří let potřebuje znát specifika této věkové skupiny
- Různé typy prostředí a pedagogického přístupu ovlivňují možnosti dětí budovat svou kulturu a identitu
- Vrstevnické vztahy se u této věkové kategorie budují skrz pravidelnou a dlouhodobou interakci a ustavován rutin, proto jsou jesle unikátní možností pro jejich rozvoj

Historie a současnost vzdělávání dětí do tří let v ČR

Cvičení

- Písemně odpovězte na otázky
- Časová dotace 5 minut

Specifika práce učitele s dětmi raného věku

Vývojová specifika dětí ve věku do tří let

- Rychlý rozvoj řeči
- Mezi dětmi velké rozdíly
- Pevné hranice ve výchově
- Výchovné prostředky musí být přiměřené a jasné
- První emancipace = dosažení základní důvěry v sebe sama
- Fáze symbolického a předpojmového myšlení
- Sebeprosazení a zjišťování svých limitů = vývojový úkol
- Rozvoj sociálních dovedností – role dospělého

Specifika práce učitele s dětmi raného věku

Vývojová specifika dětí ve věku do tří let

- Sociální stimulace, která zabezpečuje potřebu smysluplného učení, potřebu citové jistoty a bezpečí
- Získávání potřebných zkušeností, rozvíjení schopností a dovedností

Psychický vývoj dítěte:

- biosociální vývoj (tělesný vývoj)
- kognitivní vývoj (psychické procesy poznávání)
- psychosociální vývoj (způsob prožívání mezilidských vztahů, sociální pozice, tj. proces socializace)

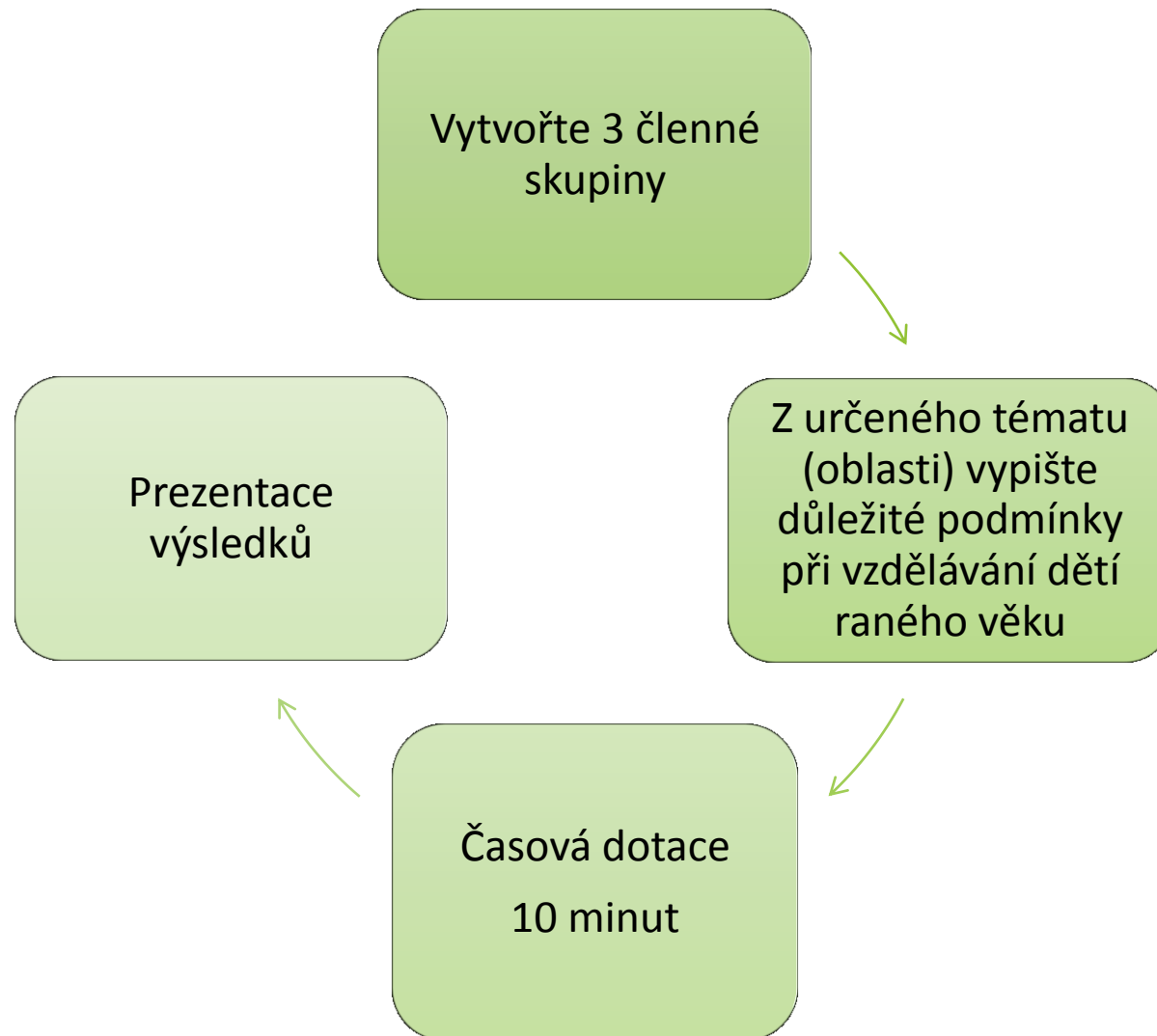
Specifika práce učitele s dětmi raného věku

Při vzdělávání dětí raného věku by se pedagog měl snažit o naplnění tří priorit:

- Úzce spolupracovat s rodinou a vytvořit podmínky pro zajištění organické provázanosti režimu dvouletého dítěte v rodině i v instituci
- Individuálně podporovat aktivitu dětí, zvědavost, snahu po objevování, ale nepřetěžovat je, nepoškodit je fyzicky a psychicky
- Vytvořit pevné základy pro postupné osamostatňování dítěte v oblasti sebeobsluhy a socializace směřující k rozvoji jeho osobnosti

Specifika práce učitele s dětmi raného věku

Cvičení

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Podmínky

- zákonný nárok na místo v systému raného vzdělávání a péče - Dánsko, Německo, Estonsko, Finsko, Švédsko, Norsko

Vzdělání pedagogických pracovníků:

- minimálně bakalářské
- výjimkou, kde vysokoškolské vzdělání v předškolním vzdělávání není zavedeno je ČR, Slovensko, Irsko a Rumunsko
- Francie - vzdělání minimálně magisterské

Dělený (diferencovaný) systém

- Většina zemí má systém vzdělávání a péče v raném dětství rozdělen do dvou samostatných cyklů
- Odpovědnost za řízení, regulaci a financování je rozdělen mezi více orgánů
- Vzdělávací programy většinou jen pro starší děti
- Počet dětí na jednoho pedagoga po dovršení 3 let skokově roste (např. Kypr - z 6 na 25)
- Právní nárok na umístění do zařízení většinou od 3 let a výše
- Některé země s děleným systémem (Belgie, Maďarsko, Francie, Rumunsko, Skotsko) vytvořilo opatření na usnadnění přechodu mezi zařízeními pro mladší děti do zařízení pro starší děti

Integrovaný systém

- Služby péče a vzdělávání v raném dětství jsou uspořádány do jednoho celku pro všechny děti
- Za řízení, regulaci a financování systému vzdělávání a péče v raném dětství odpovídá Ministerstvo školství
- Jednotný požadavek na vzdělávání - min. terciární (bakalářský) stupeň
- Vzdělávací dokumenty se vztahují na celé období raného dětství
- Počet dětí po dovršení 3 let na jednoho pedagoga se zpravidla zdvojnásobí
- Právní nárok na umístění do zařízení většinou již od útlého dětství

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Německo

- Předškolní vzdělávání a péče nejsou součástí státem organizovaného školského systému, ale téměř výhradně jsou určeny pro sociální odvětví dětí a mládeže
- Předškolní vzdělávání zjišťují instituce dětem do 6 let
- Od roku 2013 mají v Německu všechny děti od 1 roku zákonné právo na vzdělání
- Kindertagespflege - program určen pro děti do 3 let
- Neinstitucionální a institucionální zařízení

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Belgie

Skupinová střediska denní péče:

Jesle

- Pečují o děti do 3 let, přednost při přijímání rodiče pracující na plný úvazek
- O přijetí se žádá ještě před narozením dítěte
- Jesle mohou být veřejné (výše platby dle možností rodiny) nebo soukromé

Herní skupiny

- Fungují dvakrát v týdnu ráno
- Maximálně 15 dětí
- Věnuje se animátor + nějaké matky

Rodinná střediska denní péče

- Smluvně regulovaná pečovatelka o děti

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Španělsko

- Předškolní vzdělávání je rozděleno na dva cykly (I. cyklus - 0-3roky, II. cyklus - 3-6let)
- Veřejné nebo veřejně dotované soukromě školy (nabízejí jeden nebo oba cykly)
- O děti se starají učitelé
- Veřejné školy jsou bezplatné
- Mateřská dovolená je pouze 6 měsíců (pro matky pracující před porodem)
- Děti do 1 roku - 8 dětí na učitele
- Děti od 1 do 2 let - 12-14 dětí na učitele
- Děti od 2 do 3 let - 16-20 dětí na učitele
- Královský dekret (2006) - oblasti, cíle a hodnotící kritéria pro II. cyklus
- Vyhláška (2007) - definuje vzdělávací obsah pro I. cyklus

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Řecko

- Mateřská dovolená 14 měsíců (veřejný sektor), 72 měsíců (soukromý sektor)
- Za provoz školek jsou zodpovědné obce, neexistují žádné národní osnovy

Střediska denní péče - od 5 měsíců do 5 let

- Střediska spadají pod Ministerstvo vnitra
- O děti pečují pedagogové

Kojenecké třídy jsou strukturované podle věku (2 měsíce - 1,5 roku, 1,5 roku - 2,5 roku)

- 12 dětí (dva odborníci na péči o děti, asistent)

Střediska péče o kojence - od 6 měsíců

Střediska péče o děti - 2,5 roku - 3,5 roku, 3,5 roku - do věku povinně předškolního věku

- 25 dětí (lékař, asistent, pedagogický personál)

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Švédsko

- Státní a soukromé zařízení
- Výše úplaty je stanovena dle pořadí narození (4. dítě neplatí)
- Děti od 1 - 5let, v 6letech dítě chodí do předškolní třídy
- Věkové složení tříd není dané, určuje si sama škola
- Obce jsou povinny poskytovat předškolní aktivity a péči všem dětem, pokud je MŠ uzavřena, obec je povinna zajistit péči o děti pracujících rodičů
- Obecně platí, že místo v předškolním zařízení by mělo mít každé dítě od 1 roku
- **Otevřená školka** - rodiče a pečovatelé navštěvují kdykoli
- **Pedagogická péče v rodinných pečovatelských domech** - registrování pečovatelé
- **Péče v nepohodlných časech** (víkendy, v noci) - podle školského zákona obce musí nabízet

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Estonsko

- Kvalitu zaručují národní osnovy pro předškolní zařízení
- Vzdělávací systém je decentralizovaný - rozdělení odpovědnosti mezi stát, místní samosprávu a školu je jasně definováno
- Předškolní instituce udržují místní samosprávy
- Děti od 1,5 roku mají zákonný nárok na vzdělávání
- Jesle pro děti do 3 let - součástí mateřské školy nebo samostatně
- Nízký počet dětí na dospělého (10)
- Standardní pracovní zátěž pro pedagogické pracovníky - 35 hodinový pracovní týden (roční dovolená minimálně 56 dní)

Vzdělávání dětí do tří let v zahraničním kontextu

Francie

- Stát hraje důležitou roli - zodpovídá za národní kurikula pro každou úroveň vzdělávání, všeobecné podmínky, a nároky na přípravu učitelů či organizaci vyučování
- Místní samosprávy jsou povinny poskytnout všem dětem (1,5 – 7let) místo v předškolním zařízení
- Mateřská dovolená pouze 10 týdnů

Jesle

- Pro děti od 3 měsíců
- Děti jesle navštěvují zpravidla od 5 měsíců - zajištění potřeb i výchovná funkce
- Druhy: celodenní jesle, půldenní jesle, rodičovské jesle, mikrojesle a firemní jesle
- 5 dětí (které ještě nechodí) nebo 8 dětí (chodící) na jednu učitelku + dvě vychovatelky
- Personál musí být kvalifikovaný (většinou zdravotní sestry, učitelky - bakalářský stupeň)
- Rodiče platí školné dle příjmu

Děkuji za pozornost.

A decorative graphic at the bottom of the slide consists of a solid green horizontal bar. Below this bar, on the right side, there are three thin, parallel white lines that extend horizontally across the slide.